

Toewerken naar coalitieplanologie

Hoe zijn de ambities voor het Metropolitane Landschap te realiseren in tijden van crisis? Die vraag stond centraal in de landschapssessie. Onder het motto 'Geen MRA zonder landschap' ontstond een boeiende discussie over de noodzaak om in MRA-verband vaart te zetten achter het ontwikkelen van een inhoudelijke én strategische visie. De provincie Noord-Holland is gevraagd het voortouw te nemen.

De deelnemers waren het erover eens dat het Metropolitane Landschap uit te veel losse projecten bestaat. Dat was nooit een probleem: er was veelal voldoende geld beschikbaar om met behoud van diversiteit binnen het landschap van de MRA overal iets te doen. Maar de tekorten in het beheer van het landelijke gebied lopen ernstig op en geld voor investeringen is er amper. Inmiddels zijn de beschikbare budgetten fors geslonken.

Om daadwerkelijk werk is niets doen in iedere geval geen optie. Maar wat dan wel? Eerste stap is tot gezamenlijk keuzes te komen van wat wel en wat niet moet worden opgepakt. Dit betekent prioriteren van bestaande plannen en vervolgens bepalen welke opgaven werkelijk van regionaal belang zijn. Ook werd breed gedeeld dat er geen nieuwe plannen moeten worden gemaakt voor grootschalige projecten. Eerst lopende projecten afmaken en afzonderlijke projecten verbinden om de regionale waarde te vergroten. De deelnemers waren het erover eens dat het voor de lange termijn de metropolitane opgaven prioriteit hebben boven hetgeen lokaal speelt. Daarvoor is het noodzakelijk dat gemeenten hun eigen belangen soms opzij zetten.

Wie betaalt dat dan?

Landschap is economie! Als belangrijke vestigingsfactor in de metropool zou hier meer gebruik van gemaakt moeten worden. Enkel werd het effect hiervan voor de totale financieringsbehoefte niet erg hoog geschat. De deelnemers onderkenden allemaal dat het onvermijdelijk is private geldstromen aan te boren. Daarbij moet men wel realistisch zijn in de verwachtingen. De overheid zou hoe dan ook een regisserende rol moeten houden.

Bewoners of bedrijven laten betalen voor groen zal in deze tijd, waarin zelfs tweeverdieners zich amper een huis kunnen veroorloven, ook niet veel opleveren. Overheden blijven verreweg de belangrijkste financiers, zo concludeerde men. Wel kan het allemaal een stuk efficiënter en goedkoper.

Zo belandde de discussie op het onderwerp 'organisatie'. Hoe organiseren overheden binnen de beperkte financiële ruimte het behoud en de ontwikkeling van het Metropolitane Landschap in de toekomst? En welke rol speelt de ruimtelijke ordening hierbij?

Organisatie op de schop

In de discussie ging het over de vraag wat past op welk schaalniveau en wie daar verantwoordelijk voor is. Het landschap is overgeorganiseerd, luidde een eerste conclusie. Alleen al in de recreatieschappen zijn 61 bestuurlijke overleggen per jaar. Bestuurders praten daar vaak over een beperkte agenda. Dit leidde tot de vraag of de recreatieschappen wel het juiste gremium zijn om op de toenemende RO-belangen in het landschap in te spelen. De deelnemers concludeerden dat

beheervraagstukken in goede handen zijn bij de zeven schappen. Plus dat de vaak lokale kracht van vrijwilligers en bewonersinitiatieven vooral gestimuleerd moet worden. Maar is er sprake van rode of grijze ontwikkelingen in het landschap, dan zijn afwegingen op een hoger niveau noodzakelijk.

Een goed voorbeeld van hoe het zou kunnen is de ontwikkelingsstrategie die overheden en maatschappelijke organisaties hebben opgesteld voor de Amstelscheg. Dit is gebeurd onder regie van de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. In het proces komen weliswaar regelmatig twistpunten naar voren, maar door geven en nemen worden oplossingen gevonden. Dit heet coalitieplanologie, als tegenpool van de incidentenplanologie die tot nu toe hoogtij vierde. Er was unaniem bijval om tot een metropoolbreed tot een dergelijke manier van organiseren te komen. De provincie Noord-Holland heeft hierin een belangrijke taak en zou hierin het voortouw moeten nemen. Maar niet zonder hulp van de gemeenten en andere partners.

Opgaven

Uit de discussie zijn meerdere opgaven te destilleren. Allereerst moet vanuit een MRA-strategie worden gezien waar ontwikkelingen al dan niet mogelijk zijn en onder welke voorwaarden. Naast de structuurvisies en bestemmingsplannen bij provincies en gemeenten, vereist dit een centraal afwegingskader op MRA-niveau. Dit moet gebeuren vanuit een visie op het landschap en gericht op toekomstige opgaven. Aanvullend is een goed procesontwerp nodig, dat inzichtelijk maakt op welke wijze de publieke en private partners in de uitvoering worden betrokken. Daar zal eerst aan gewerkt worden, vrijblijvend, waarbij de inhoud leidend moet zijn voor de organisatie die je zoekt.

Een ander actiepoint is het ontwikkelen van nieuwe werkwijzen, waarbij recht wordt gedaan aan lokale belangen en bevoegdheden. Tot slot is het nodig om de bestaande verbanden te reorganiseren en in aantal terugbrengen. Dit moet gebeuren op een manier waarbij het goede van het huidige systeem behouden wordt. Denk aan vrijwilligers verbonden aan organisaties zoals Landschap Noord-Holland.

Gedeputeerde Jaap Bond van Noord-Holland, bood aan de handschoen te pakken, maar voegde daaraan toe dat hij het niet kan zonder de steun van alle gemeenten. Bond organiseert samen met de natuurbeherende organisaties en Recreatie Noord-Holland twee conferenties over de toekomst van het landelijk gebied. Op 7 oktober en 10 januari 2012. Deze conferenties bieden mogelijk een opstap naar een vervolg.

Mathea Mevissen